

**EYLÜL 2020 VE ÖNCESİ TARİH BASKILI
ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATLARI I
DERS KİTABINA İLİŞKİN DÜZELTME CETVELİ**

- 1- **Ünite 1, Sayfa 5 “AZERBAJYAN-İRAN TÜRKLERİ (AZERİ TÜRKLERİ)” konusunun ilk paragrafındaki altı çizili kelime eklenmiştir.**

Azerbaycan Türkçesinin oluşum süreci, bir halk olarak “Azerî Türkleri”nin oluşum sürecinden öncedir. Bugün Azerbaycan Türkçesi (veya Azerî Türkçesi) olarak nitelendirdiğimiz yazı dilinin fonetik, morfolojik özellikleri Oğuzcanın içinde (bir başka yaklaşımla “Eski Anadolu Türkçesi” döneminde) XIII-XIV. yüzyıldan itibaren izlenmektedir ve bu dönemde Anadolu Türkleri ile Türkiye Türkleri arasında, daha doğrusu kullanılan yazı dilinde, önemli bir farklılık henüz oluşmamıştır.

- 2- **Ünite 1, Sayfa 5 “AZERBAJYAN-İRAN TÜRKLERİ (AZERİ TÜRKLERİ)” konusunun dördüncü paragrafındaki altı çizili kelime eklenmiştir.**

Kafkasya ve İranda yaşayan Oğuz Türkleri (günümüzdeki adlandırma ile Azerbaycan Türkleri) 1804’te başlayan Rus istilası ve 1813’te Rusya ile İnan arasında imzalanan Gülistan Antlaşmasıyla ikiye ayrıldı. 1828’de yine aynı devletlerce imzalanan Türkmençayı Antlaşması ise bu durumu pekiştirdi. Kuzey Azerbaycan Rus yönetimine geçti, güney Azerbaycan İranda kaldı. İnan Türkleri, aslında Osmanlı ve Babür İmparatorluğu gibi, tarihte uzun ömürlü olan bir devlete sahipti. Onlar 1924-25’e kadar İrana hâkim oldular. Bu tarihten itibaren İnan devleti, Türk Kaçar sülalesinden Farsların eline geçti, böylece Azerbaycan Türkleri arka plana itildi.

- 3- **Ünite 1, sayfa 6, ilk pragraf son cümlede yer alan “Azerbaycan” kelimesinden önce ““Azeri” ve” kelimesi eklenmiştir.**

- 4- **Ünite 1, Sayfa 15; ilk paragrafdaki altı çizili kelime eklenmiştir.**

İdil-Ural bölgesinde çok okunan ve defalarca basılan Sufî Allahyar’ın Çağatay Türkçesiyle Sebatü’l-Gacizin [Âcizin] ve Farsça Muradü’l-Garifin [Ârifin] adlı eserlerine Arapça şerhler yazdı. Utuz İmeni’nin karısı Hamide’nin ölümü sebebiyle 1789’da yazdığı iki mersiye, Tatar edebiyatında sıradan bir insan, bir kadın hakkında yazılan ilk mersiye olması ve daha da önemlisi tanıdığı bir din adamının sevdiği eşini kaybetmesinden duyduğu samimî duyguları yansıtmaması bakımından önemlidir.

- 5- **Ünite 1, sayfa 20, 4. paragrafta yer alan “Azerbaycan aydınları başta Hüseyinzade Ali Bey, Ahmet Ağaoğlu,” cümlesine “Hüseyin Cavid, Ahmet Cevad,” eklenmiştir.**

- 6- **Ünite 1, Sayfa 22; ikinci paragrafdaki altı çizili kelime eklenmiştir.**

O eğitimde ve matbaacılıkta ortaya çıkan problemleri halletmek için 1857’de bir alfabe tasarısı hazırladı, Tahrân ve İstanbul hükümetlerine gönderdi.

- 7- **Ünite 1, Sayfa 23; “Sıra Sizde 3 üzerine” aşağıdaki paragraf eklenmiştir.**

1991 yılından sonra bağımsızlığını kazanan eski Sovyet cumhuriyetlerindeki Türk devletleri ve halkları arasında Kiril harflerinden Latin harflerine geçme yeniden gündeme gelmiş, başta Azerbaycan olmakla Türkmenistan, Özbekistan cumhuriyetleri Latin harflerine geçmiş, Kazakistan Cumhuriyeti ise 2017’de geçme kararı alarak bunun uygulamasını 2018-2025 yılları arasındaki uzun bir sürece yaymıştır.

8- **Ünite 1, Sayfa 26; "Yana Çıkma" eklenmiştir.**

Abdürreşid İbrahim (1857-1944): Değişik yerlerde çok iyi medrese eğitimi almıştır. İdil-Ural, Doğu ve Batı Türkistan yörelerini, Osmanlı devleti ve bazı Arap memleketlerini, Çini, Japonya'yı kısacası bütün İslam âlemini üç yıl içinde gezip dolaşarak gözlemleme imkanı bulmuş intibalarını Alemlî İslam ve Japonyada İntişar-ı İslamiyet (İstanbul, 1328/1912-13) adlı eserinde anlatmıştır. İslam dünyasındaki siyasî, sosyal ve kültürel gelişmeleri yakından takip etmiş, İttihad-ı İslam düşüncesine samimi olarak inanmış, Müslümanların uyanması ve gelişmesine çalışmış, Rusya Müslümanlarının hakları uğrunda açıktan açığa mücadele etmekten çekinmemiştir. Başta Rusya Müslümanlarının kongreleri olmak üzere birçok siyasî-kültürel hareketin içinde ve en ön saflarda yer almış, risaleler, gazete ve dergiler yayımlamıştır. (Bak. İsmail Türkoğlu Sibiryalı Meşhur Seyyah Abdürreşid İbrahim, Ankara 1997).

9- **Ünite 1, Sayfa 29; "Kendimizi Sınayalım" 1. soru aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

1. Türk dünyasının 2011 yılındaki nüfusu yaklaşık olarak kaç milyondur?

10- **Ünite 2, Sayfa 37'de konunun 5. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Günümüzde Gagavuzlar da Latin alfabesine geçmiştir. Tatar ve Başkurtlar arasında Latin harflerine geçiş Rusya Federasyonu tarafından engellenmiştir. Ukrayna'ya bağlı (günümüzde -2018'de- fiilen Rusya Federasyonu'nun işgalinde olan) Kırım Otonom Cumhuriyeti'nde yaşayan Kırım Tatarları arasında resmen alfabe değişikliği olmasa da Latin harfleriyle kitap ve süreli yayın da basılabilmektedir.

11- **Ünite 3, Sayfa 51 "Güney Azerbaycan'da Edebî Hayat" konusunun 7. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Asrın başlarında bu bölgedeki edebiyatta en çok rağbet gören nazım şekli gazeldir. Bu devrin gazellerinde, geleneksel şiir anlayışı ve konuları yanında, gittikçe daha belirgin bir hâl almaya başlayan gerçek insanî duyguların, kişisel duygu ve düşüncelerin, hayata gerçekçi bir şekilde bakışın ifade edildiği görülür. Tasvir edilen sevgili artık Sufi anlayışındaki tanrı değil, canlı-kanlı gerçek bir insandır. Zamandan şikâyet, gittikçe gerçekçi bir anlayışa bürünerek sosyal, siyasî bir tenkit niteliği kazanır.

12- **Ünite 3, Sayfa 61'de konunun 5. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Açık fikir tartışmalarının, ilerleme ve yükselme için birinci şart olduğunu düşündüğünden, aslında münazara tarzında yazdığı bu mektupları tanıdıklarına nüshalarını çoğaltarak göndermiş, İslâm dünyasında din, cemiyet, insan hakkında, genel bir tartışmayı başlatmak istemiştir.

13- **Ünite 3, Sayfa 63, "Komedinin Özeti" konusunun 2. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Hacı Kara da daha fazla kâr etmek amacıyla onlara katılır. Karısı Tükez'in "Bu kadar malın var, kaçakçılığa niye gidiyorsun" şeklindeki sağduyulu itirazlarını dinlemez. Kısa zamanda kolay ve fazla para kazanma hırsı gözlerini kapatmıştır.

14- **Ünite 3, Sayfa 63, aşağıdaki yan yazı eklenmiştir.**

Kızılbaş: Eskiden Azerbaycan Türkçesinde İrana verilen isim.

15- **Ünite 3, Sayfa 66; 4. paragrafın son kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Gazeteler 1905 yılından sonra artık Bakû'da çıkmaya başladı. Şehir kısa zamanda Avrupalı bir hüviyet kazandı. Buna bağlı olarak Bakû'da zengin iş adamları ortaya çıktı.

16- **Ünite 4, Sayfa 80'deki konunun 4. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

Bu sefer Türkçülük, Turancılık idealleri, İslamcılık hareketine göre daha canlı ve sürükleyici olmasına rağmen, siyasî ve kültürel alanda Türkçülük ve İslamcılık henüz birbirinden ayrılmış değildi.

17- Ünite 4, Sayfa 90'daki konunun 4. paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bütün bu siyasî baskılar yanında, edebî dil de bariz bir şekilde değiştirildi. Sovyet döneminin başlarına hatta 1920'li yılların sonlarına kadar Türkiye Türkçesine bir hayli yaklaşmış ve onunla bütünleşme aşamasına gelmiş tarihî yazı dilini ortadan kaldırmak için alfabe birliği yok edildi, yerel fonetik unsurların ön plana çıkarıldığı bir yazı diline geçildi, birçok ortak Türkçe (Oğuzca) kelime "Osmanlı Türkçesi"ne ait olduğu iddiasıyla terk edildi, yerlerine Rusça veya Farsçadan kelimeler kullanılmaya başlandı.

18- Ünite 4, Sayfa 99'daki konunun ilk paragrafının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

...(d. 1946), Sabir Rüstemhanlı (d. 1946), Êldar Bağış (d. 1947), Vağıf Bayatlı Öner (d. 1949), Zelimhan Yağub (1950-1994), Rüstem Behrudî (d. 1957) vd.

19- Ünite 4, Sayfa 99'daki konunun 2. paragrafının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Helil Rıza Ulutürk (1932-1994): Şair, edebiyat araştırmacısı, tenkitçi ve çevirmen idi.

20- Ünite 4, Sayfa 99'daki konunun 3. paragrafının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Millî meselelerdeki hassasiyetiyle tanınan diğeri bir şair de Memmed Araz (1933-2004)'dır. Azerbaycan Türkçesini büyük bir meharetle kullanır. Lirik ve pastoral şiirleriyle de çok sevilmiştir.

21- Ünite 4, Sayfa 99' "Güney Azerbaycan Edebiyatı" konusunun son paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yine de Dr. Selamullah Cavid, Semed Behrengi, Dr. Cevat Hey'et, Hamid Nutgi, Hüséyn Sadıg, Hüséyn Féyzullahî, M. E. Niğabî, Mehemed Tağı Zehtabi, Yahya Şeyda, Eli Kemali, Eli Asğar Hürrem gibi araştırmacıların yazılı ve sözlü edebiyat hakkındaki neşriyatları önemlibir kazançtır.

22- Ünite 4, Sayfa 101; 5. paragraf aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Şehriyar'a yazdığı manzum mektup, Dede Korkut destanlarından nazma çektiği Sazımın Sözü adlı epik eseri ile Bulud Karaçorlu Sehend (1927-1980) millî şuurun uyanmasında büyük rol oynadı. Bu iki şair arasındaki müşaare, Güney Azerbaycan'ın siyasî, sosyal hayatının uyanan millî şuurun, demokratik ruhun aynası olarak kabul edilir.

23- Ünite 4, Sayfa 100, "6. paragrafın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bütün İran'ın basın hayatında önemli bir yeri olan İran-ı Nov [Yeni İran] adlı Farsça gazete, Rus başvekili Stolipin'in zulmünden kaçıp Tahran'a giden tecrübeli gazeteci ve fikir adamı Mehmet Emin Resulzade yönetiminde 1909-1911 yılları arasında gündelik olarak neşredilmiş ve İranda yeni ve demokratik fikirlerin yayılmasında etkili olmuştur.

24- Ünite 4, Sayfa 102; 1., 2. ve 3. paragrafa altı çizili tarihler eklenmiştir.

Habib Sahir (1903-1986), zamanında da susmamış, özellikle lirik şiirleriyle sosyal muhtevalı manzumeleriyle dikkati çekmiştir.

Klasik şiir geleneklerini devam ettirerek hem aruzla hem de heceyle, bilinen nazım şekillerinde yazdığı şiirleriyle tanınmış usta bir şair ve gazeteci olan Yahya Şeyda (d. 1924), aynı zamanda genç şairlere yol gösteren tecrübeli bir rehberdir.

Hemid Nutki (Aytan, 1920-1999), Güney Azerbaycan şiirini them Türkiye hem de muasır dünya edebiyatına açan geniş kültür birikimine sahip bir şair ve fikir adamıdır.

25- Ünite 4, Sayfa 102; 2. paragraftan sonra aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

Semed Behrengi (1939-1968): Dünya çapında tanınmış Güney Azerbaycanlı öğretmen, çocuk kitapları yazarı, folklor derleyicisidir. Tebriz öğretmen okulundan mezun olduktan sonra çeşitli köylerde öğretmenlik yaptı. Türk çocuklarının Farsça öğrenmede karşılaştıkları zorluklar onu İran'ın eğitim problemleri üzerinde çalışmaya ve çözüm yolları aramaya sevk etti. Bu konularda birçok makalesi yanında İran'ın Eğitim Sorunları Hakkında Araştırma (1965) ile Azerbaycan Çocukları İçin Fars Alfabeti (1968'de basılabildi) en önemlilerindedir. Azerbaycan Türk masal ve hikâyelerini derledi, Türkçe kitap basma yasak olduğu için Farsçaya çevirerek neşretti. Ayrıca Pare Pare (1963) adlı bir Azerbaycan Türk şiiri antolojisi hazırladı ve bastırdı. Çocuklar için yazdığı masal ve hikâyeler oldukça beğenildi ve şöhreti İran'ın dışına taşdı. Küçük Kara Balık hikâyesi birçok ödüle layık görüldü. Hikâyelerinin birçoğu Türkiye'de de yayımlandı. Siyasî görüşü sebebiyle İran hükümetinin sürekli baskısı altında kaldı ve genç yaşta İran gizli polisi tarafından hayatına son verildi.

26- Ünite 4, Sayfa 104, "Özet" 1. paragraftan sonra aşağıdaki kısım eklenmiştir.

Sovyet döneminden önce yetişen şairler arasında Mirze Elekber [Ali Ekber] Sabir en önemli şahsiyetlerdendir. Klasik edebiyatın etkisini tamamen kırmış, satirik manzumeleriyle Azerbaycan şiirini şeklen değil, muhteva itibarıyla sosyal, siyasî ve ahlakî problemlere, cemiyetin ihtiyaçlarına yönelmiştir. Hiçbir siyasî görüşün etkisinde kalmayarak objektif ve mantıklı düşünceleriyle, millî tarih ve hayatı kendine özgü bir biçimde yorumlamıştır. Oldukça etkili konuşma diliyle düşüncelerini anlatmış, halkıyla gerçek anlamda bütünleşmiş, etkileri günümüzde de devam eden bir şairdir. Şiirleri Hophopname adlı eserinde toplanmıştır.

27- Ünite 4, Sayfa 104, "Özet" 9. paragraf aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1920'den sonra başlayan Sovyet döneminde, ideolojik propagandaya elverişli olduğu için tiyatroya büyük önem verilir. 1920'ye kadar tiyatro hayatında önemli başarılar elde eden Cefer Cabbarlı, yeni rejimle tam olarak uzlaşmaz, güdümlü edebiyatın basit propaganda çizgisini aşan Azerbaycan cemiyetinin cehalet ve sömürüden kurtarılması ve yükseltilmesi arzularını dile getiren Aydın, Oğtay El Oğlu, Sévil, Almaz gibi dramlarını yazar. Od Geline, Azerbaycan'daki Rus istilasını, dolaylı yoldan tenkit eden başarılı sembolik bir eserdir.

28- Ünite 4, Sayfa 105, "Özet" son paragrafa altı çizili kısım eklenmiştir.

XX. yüzyıl Güney Azerbaycan edebiyatı şah döneminin büyük baskıları altında Hebib Sahir, Şehriyar ve Sehend gibi büyük şairler, Semed Behrengi gibi ünlü yazarlar yetiştirir.

29- Ünite 4, Sayfa 106, Kendimizi Sınayalım 1. soru aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Aşağıdaki süreli yayınlardan hangisi İsmail Gaspıralı'nın yukarıdaki bu idealini benimsememiş ve desteklememiştir?

30- Ünite 6, Sayfa 141, "Yana Çıkma" eklenmiştir.

Mirza: Kırım'da bey soyundan gelen kimselere verilen unvan.

31- Ünite 6, Sayfa 141, "İsmail Gaspıralı (1851-1914)'nın Hayatı" başlığı altındaki ilk cümle "İsmal Bey, 20 Mart 1851'de Avcıköy'de doğar." olarak değiştirilmiştir.

32- Ünite 6, Sayfa 144, "Yana Çıkmaya" aşağıdaki kısım eklenmiştir.

Dolayısıyla Gaspıralı da birçok konumda "Rusya Müslümanları" ifadesini "Rusya Türkleri" anlamında kullanmıştır.

33- Ünite 6, Sayfa 149; 2. paragrafta aşağıdaki altı çizili kısım eklenmiştir.

Bu eserin ardından Usul-i Cedid mekteplerin ilk ve orta okullarında okutulmak için dil, din, tarih, coğrafya, tabiat, ahlak vd. konularda birçok kitap yazıp bastı. Bu kitapların bir kısmı telif değil, derleme, serbest tercüme veya ihtiyaca göre uyarlanmış eserlerdi.

34- Ünite 6, Sayfa 154, “Yana Çıkma” eklenmiştir.

Yakup Bey Badevlet (1820-1877): Atalık Gazi unvanıyla da bilinir. Doğu Türkistan’da kargaşalığa son verip Kaşgar’da düzenli bir yönetim kurmuş, Çinlilere ve Ruslara karşı başarılı mücadelelerde bulunmuştur. Hindistan genel valisi ve Türkiye Sultanı ile diplomatik ilişkiler kurmuştur. Doğu Türkistan hürriyet mücadelesinin örnek ve mümtaz bir simasıdır. İsmail Gaspıralı da Arslan Kız’da bu tarihi şahsiyeti örnek olarak gösterir ve yüceltir.

35- Ünite 6, Sayfa 154; 6. paragrafın sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Diğer yandan eğitilmiş ve inançlı bir kadının, cins bir at, dürbün ve iyi bir tüfek sayesinde düşmanla mücadelede nasıl üstünlük kazandığını anlatır. Bu vesileyle eğitimin önemine, teknolojinin kıymetine, çağa ayakuydurmanın gereğine ve faydasına da işaret eder.

36- Ünite 6, Sayfa 155; ilk paragrafın sonundaki cümle aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bütün bu eserler İsmail Gaspıralı’ya, Türk dünyasının ilk roman ve hikaye yazarlarından biri sıfatını da kazandırmaktadır. Eserlerinin Tercüman gazetesinde tefrika edilmesi ve zamanla kısmen unutulması, Gaspıralı’nın roman ve hikâye yazarı olarak edebiyat tarihçiliğimizde değerlendirilmesine imkân vermemiştir. Eserlerinin Sovyet döneminde yasaklanması, yeniden neşredilmemesi de bu durumu pekiştirmiştir.

37- Ünite 6, Sayfa 165, “Özet” 5. paragrafa aşağıdaki altı çizili cümle eklenmiştir.

Gaspıralı, Ruslarla onların vatandaşı olan Müslüman Türklerin ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini Rusya Müslümanları’nda, Batı medeniyetinin iyi ve kötü yönleri hakkındaki düşüncelerini Avrupa Medeniyetinin Esasına Bir Nazar-ı Muvazene’de İslam dinin nasıl anlaşılması ve İslam toplumunun nasıl olması gerektiği hakkındaki kanaatlerini de birçok eseri yanında özellikle Darürrahat Müslümanları’nda açıklamıştır.

38- Ünite 7, Sayfa 173; aşağıdaki yana çıkma çıkarılmıştır.

Bekir Çobanzade ve daha başka şahsiyetler şiirinde “Çöl şivesi”ni, yazılarında Türkiye Türkçesini kullanmışlardı. “Çöl şivesi”, Kırım’ın kuzey kesimlerinde kullanılan, Kıpçak unsurlarının hâkim olduğu bir ağızlar topluluğuna verilen isimdir.

39- Ünite 7, Sayfa 173, “Sıra Sizde 2’nin” altındaki paragrafa aşağıdaki altı çizili cümle eklenmiştir.

Osman Akçokraklı (1879-1938) Kırım’ın yetiştirdiği çok yönlü şahsiyetlerden biridir. Değişik tarihlerde Rusya, Türkistan, Kafkasya ve Avrupa’da seyahat etmiştir. Bahçesaray’da orta tahsilini tamamladıktan sonra yine bu şehirde rüştiyede okudu bir yandan da tanınmış hattat İlyas Boraganski’den hat dersleri aldı. Akmescit’te Rus-Tatar Öğretmen Okulu’ndan mezun oldu. 1895 yılında geldiği Türkiye’de tahsiline devam etti.

40- Ünite 7, Sayfa 173, “Sıra Sizde 2’nin” altındaki 3. paragrafa aşağıdaki altı çizili cümle eklenmiştir.

1906’da Tercüman gazetesinde çalıştı. 1908’te Kahire’ye gidip öğrenimine orada devam etti. 1908’de Ufa’da Rızaeddin bin Fahreddin’in yayımladığı Şura dergisine davet edildi 1910’a kadar bu dergide çalıştı. Kırım’a döndü Tercüman’da faaliyetine devam etti. 1918-1919 yıllarında Bahçesaray’da Zincirli Medrese’de, gimnaziyada hocalık etti. 1921’de Bahçesaray’da İsmail Gaspıralı’nın matbaasının bulunduğu binanın “İsmail Gaspıralı Müzesi” olarak düzenlenmesinde önemli rol oynadı.

41- Ünite 7, Sayfa 174; aşağıdaki yana çıkma eklenmiştir.

Bekir Çobanzade ve daha başka şahsiyetler şiirlerinde “Çöl şivesi”ni, yazılarında Türkiye Türkçesini kullanmışlardı. “Çöl şivesi”, Kırım’ın kuzey kesimlerinde kullanılan, Kıpçak unsurlarının hâkim olduğu bir ağızlar topluluğuna verilen isimdir.

42- Ünite 7, Sayfa 186; 5. paragraftan sonra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

18 Mart 2014'te Rusya Federasyonu'nun Kırım'ı ilhak etmesi, Kırım Türklerinin bu yeniden doğuş hareketi üzerinde olumsuz etkiler yapmaya başladı.

43- Ünite 7, Sayfa 191; 2. paragraf aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ölümünden önce Zafer Karatay TRT için Cengiz Dağcı belgeselini hazırladı. Neşe Sarısoy Karatay, Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında adlı belgeselinde II. Dünya Savaşı'nda Türk halklarının nasıl çileler çektiğini, Cengiz Dağcı ve eserlerinden de geniş ölçüde yararlanarak dile getirdi. Vefatından sonra Ötügen Yayınevi, Bellek -İnsan-Eser: Cengiz Dağcı (2011) kitabını yayımladı.

44- Ünite 7, Sayfa 197, "Özet" son paragraf aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Günümüzde Kırım'a dönen, sayısı 250 bini aşkın Kırım Tatarı, orada yeniden hayata tutunuyor ve edebiyatlarını canlandırmaya çalışıyorlar ama 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakı, Kırım Tatarlarının hayatında yeni bir sarsıntı, yeni bir buhran dönemini başlatmış bulunuyor.

45- Ünite 8, Sayfa 215; 5. paragraf aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gölboyu Medresesi'nde 4-5 yıl okudu. Kazan'da yakından tanıdığı ve gözlemlerde bulunduğu medrese öğrencilerinin hayatından alınmış Günah-ı Kebair romanını yazdı ve bastırdı (Kazan, 1890). 1891'de Rostov'a döndü. İmamlık yapmaya başladı. Vak-tinin çoğunu şehir kütüphanesine okumakla geçirdi. Flun Musin'in verdiği bilgilere göre 1891-1892 yılları arasında, Günah-ı Kebair'in devamı niteliğinde olan Mürted ve Katile isimli romanlarını yazmış Kazan'daki "Kitap" neşriyatına vermiş fakat, bunlar basılmamıştır (TET 1985: 303). Daha sonra elyazmaları da ele geçmeyen bu eserlerin kaybolduğu düşünülmektedir. Zahir Bigi 1893 yılında Türkistan seyahatine çıktı, Buhara ve Semerkant'ı dolaşıp Rostov'a döndü. Seyahatnamesini yazdı.

46- Ünite 8, Sayfa 219, 1. paragraf ilk cümle "Eserin kahramanı Esmâ," olarak başlayacak şekilde düzenlenmiştir.

47- Ünite 8, Sayfa 228, 3. Paragrafta bulunan "Şimdi görüyorum ki bütün hizmetler Kuşluga ve Ruslara imiş." cümlesi "Şimdi görüyorum ki bütün hizmetler Rusluğa ve Ruslara imiş." şeklinde düzeltilmiştir.